

Verstoring van het klimaat

Bram Verbruggen

1 december 2025

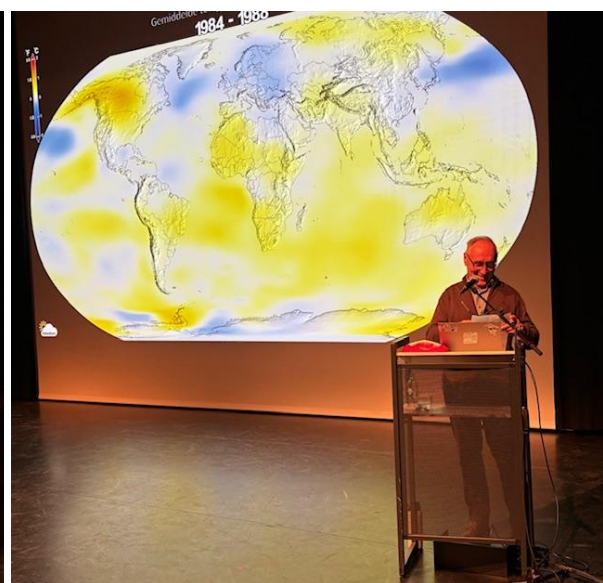
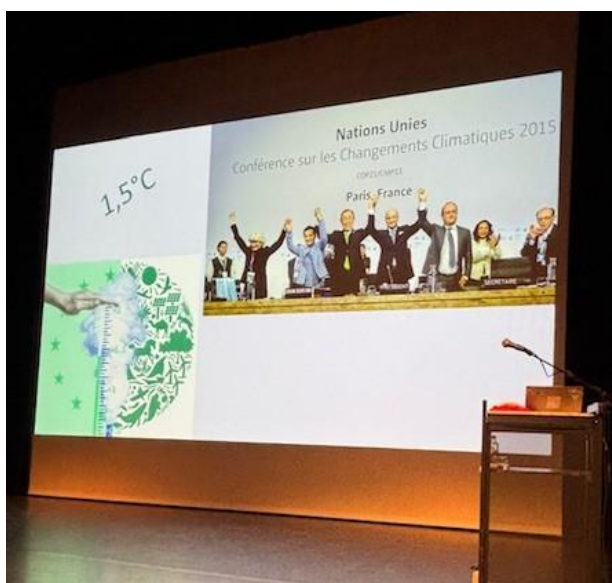
Laat me het van bij het begin van dit verslag schrijven: het is niet mogelijk om van deze lezing een totaal verslag te maken. Ze is zo gedocumenteerd, zo rijk aan gegevens, dat slechts een impressie mogelijk is met enkele passages, die op zich wel de teneur van de lezing voldoende zullen aangeven. Dank je wel lieve lezer om hiervoor begrip te hebben.

Bram Verbruggen kent zijn vak. Niet alleen van weerman bij de VRT, maar ook van meteoroloog, militair, en dus ook van presentator met lezingen over het klimaat en het weer. Het actieve leger heeft hij ondertussen verlaten en is voltijds weerman bij de VRT. Met een bijzondere flair neemt hij het hele podium in, wandelend van de ene naar de andere zijde. Ondertussen kijkt hij al vertellend naar zijn uurwerk. Hij heeft na onze lezing nog een afspraak in Expo Gent, waar hij het met de landbouwsector zal te doen hebben.

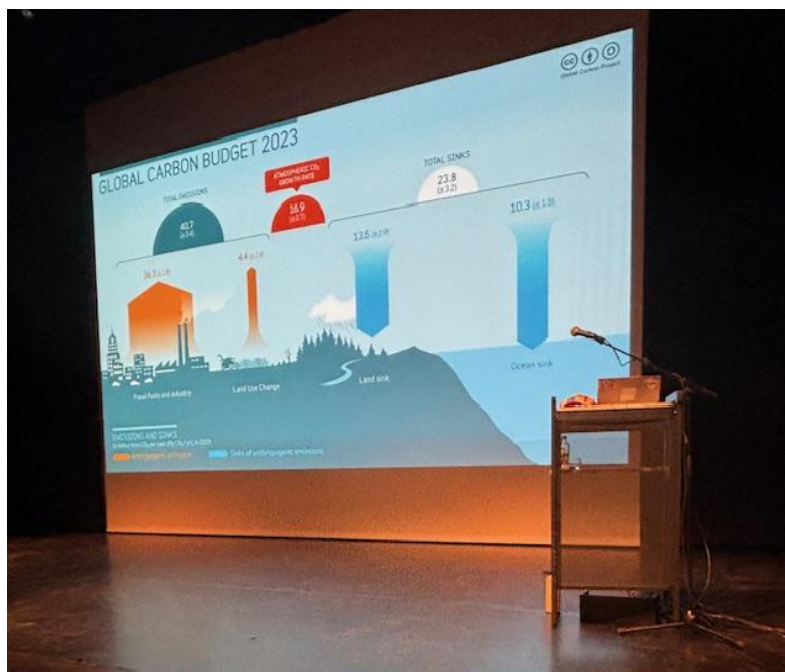
Kenmerkend is dat hij nooit belerend is. Hij zegt niet wat wij zouden moeten doen. Hij geeft gewoon aan wat iedereen zou kunnen doen, wat hij doet, en waarom het nodig is dat we elk volgens ons mogelijkheden iets doen. Alle kleine beetjes helpen, want de situatie is zo dat we in een alarmfase beland zijn. Elke kleine inzet is van belang en heeft betekenis. Niet fanatiek evenwel: je kan nu eenmaal niet verwachten dat iedereen alles laat vallen. We hoeven geen vegetariërs te worden. Hij noemt zichzelf een “klimatariër”, d.w.z. milieubewust proberen te leven. Zijn lezing is meteen ook één getuigenis. Zo, dat gezegd zijnde nu enkele passages.

Het verdrag van Parijs had aangegeven dat de temperatuur niet hoger mocht stijgen dan 1,5 graad. Maar... we zaten vorig jaar aan 1,6 graad. En het is nog niet gedaan. Want de uitstoot van nu heeft nog effect op lange termijn. En echt verminderd is de uitstoot van broeikasgassen nog niet. Er is hier en daar vooruitgang, maar soms is het gewoon het verleggen van het probleem. Minder productie en fossiele brandstofenergie in Europa, maar de productie verlegt zich naar China en andere landen. Zij maken het en wij kopen het. Je moet het zien als een serrekoepel: de broeikasgassen blijven op grote hoogte hangen en houden de warmte binnen. Het ijs, dat de stralen weerkaatst, smelt weg, ook Groenland smelt weg, en daardoor warmt het oppervlak en het water meer op.

De straalstroom ligt soms geblokkeerd en met grote kronkels waardoor ook weerfenomenen langer worden vastgehouden: gevolg is te warm, te nat, te droog. Neem daarbij de vertraging van de golfstroom die een echte warmtepomp is. Minder warmte naar het Noorden zou als effect kunnen hebben dat het hier eerst kouder wordt. Door het smelten van de permafrost komen gassen vrij, wat een versnellend effect heeft op het broeikaseffect. Warme lucht kan ook meer water houden. Het gevolg is ook de verwoestijning van Spanje e.a. Wijnbouw ook die zich noordwaarts verlegt. Maar zekerheid biedt dit niet. Ook hier zijn de weerfactoren van die aard dat het te warm, te nat, te droog kan zijn. Wat Bram Verbruggen als wijnbouwer zelf al ondervindt.

Met andere woorden: er is een onbalans. Het serreglas wordt dikker. Het bad loopt over. We mogen spreken van een CO₂-alarm: het is te hoog. De traagheid van de voorbije decennia in de strijd heeft nu zijn gevolgen. Er zijn in de voorbije 1000 jaar altijd wel wat schommelingen geweest. Dat merk je o.m. in het onderzoek van het ijs en van de boomringen. Ook met COVID was er een serieuze dip. Maar het heeft zich "hersteld" als was er niets gebeurd.

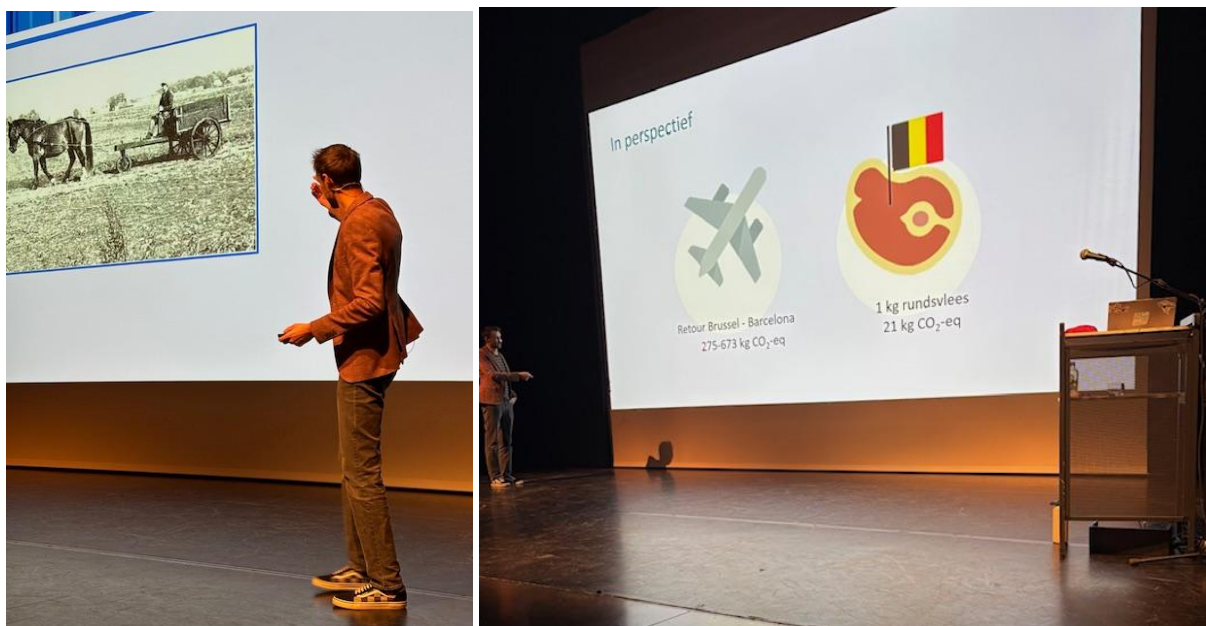
Sinds de industriële revolutie is ons leven zeer intens veranderd. Qua eetpatroon, kledij, mobiliteit, verbruik van fossiele brandstoffen. We verbruiken te veel. Er is welstand en dat heeft zijn keerzijde.

Het verwerken van de bitcoinstromen heeft grote servers nodig die een enorm verbruik aan energie kennen. Ze moeten immers gekoeld worden. Ook de ontzaglijke stroom en verwerking van e-mails kent een enorm energieverbruik. België loopt ook achter; de Noren doen het 4 maal beter.

Voor de behoefte aan propere energie hebben we wind en zon die niet stabiel zijn. Gas, kolen, petroleum zijn eindig en fossiele vervuilers. Enkel met atoomenergie zijn we onafhankelijk van zon en wind. Water zou er nog bij kunnen komen via de getijdenwerking. Voor elektriciteitsproductie zitten we op 30% fossiel. Wij zitten op 70% fossiel nog in het algemeen. Terwijl de wereld op 80% zit, maar zoals reeds aangegeven, wij dalen omdat anderen nu produceren.

Beseffen we dat vliegen en vrachtvervoer onbetaalbaar wordt? Beseffen we de transporten van nog maar garnalen die hier gevangen worden, gepeld worden in Marokko en dan terug gebracht worden? Idem voor het vervoer van bananen die onrijp toekomen van overzee, naar rijpingscentra gaan en dan terug vervoer worden? Je kan er ananas, broccoli, kruiden, vlees, ... aan toevoegen: bestellen, vliegen, verscheppen, vervoeren, opslaan, vervoeren, ... Bram haalde er een voorbeeld aan van een keten die al duurzamer werkt: Colruyt.

De manier van hoe de teelt van akkergewassen gebeurt met diep ploegen en mest verhoogt de uitstoot van gassen. Rijstcultuur in het water is een productie van broeikasgassen. Er is onderzoek bezig en reeds toepassingen om de koe minder een uitstoter te maken van broeikasgas. De koe is immers een chemische fabriek.

Het beleid ondersteunt niet altijd de strijd tegen de verstoring van het klimaat. Er is teveel subsidie voor het gebruik van fossiele brandstoffen, en dus ook voor te dure energie. België is wel sterk in windenergie.

Bram heeft zijn lezing “doorspekt” met een massa voorbeelden, cijfers, evoluties, ... die ik hier niet kan opnemen, noch weergeven. Daarvoor moet je ter plaatse zijn om er de toelichting bij te horen. Hij had het ook over adaptatie, namelijk aanpassing aan de veranderende situatie. Dat kan bv. met wateropslag. EN over mitigatie, een moeilijk woord om aan te geven dat er moet gewerkt worden aan het verminderen van de gevolgen van bijvoorbeeld de klimaatverstoring door maatregelen te nemen, door de impact te verzachten, ...

Hij had het ook over de OVERHEID, wat we ZELF duurzaam kunnen doen, waar de WETENSCHAP zijn rol heeft en ook doet. Er komt een energietransitie. Nadenken over het transport. Kunnen energieheuvelds pieken in het tekort opvangen? Is waterstof de oplossing? Of biofuel? We moeten ook naar een landbouwtransitie. En in allerlei transitie zitten we reeds ten volle.

Enkele vragen kwamen over de uitstoot van oorlogen en vulkanen. Die zijn er altijd geweest en hebben maar een beperkte invloed op de verstoring van het klimaat. Ook de rechtvaardigheid kwam aan bod, klimaatgunstige voeding, de politiek...

Betekent dit alles dat we niets meer kunnen eten? Geen kampvuur meer kunnen aansteken? Zeker niet, maar probeer een negatief punt te compenseren met positieve handelingen. Een voorbeeld: een vliegtuigreis naar Barcelona heeft een CO₂ equivalent van 275 tot 673 kg CO₂. Eén kg. Rundsvlees heeft een equivalent van 21 kg CO₂. Word bewust van het probleem. Bewust van wat jezelf kan doen. Elke kleine inspanning heeft zijn betekenis. Wat we doen kan een plasje in de zee lijken, maar elke bijdrage heeft zijn nut.

Een sprekend citaat van Barack Obama:

We zijn de eerste generatie die het effect van de klimaatverandering voelt, en de laatste generatie die er iets kan aan doen.

Tekst en foto's: Will V.